

ZWIERZĘTA

Ciekawostki o jeżach: 38 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Balana · Opublikowano: 17.10.2026 · Zaktualizowano: 20.10.2026 · Zweryfikowano: 20.10.2026

Jeże to 15 gatunków owadożernych ssaków ze Starego Świata, a w Polsce żyją 2 z nich: jeż wschodni i jeż zachodni, oba pod ochroną częściową. Dorosły jeż ma od 5000 do 7000 kolców, a najstarszy naukowo udokumentowany jeż europejski dożył 16 lat, choć średni wiek martwych jeży zbadanych w Danii wynosił tylko 1,8 roku. Od 2024 r. jeż europejski figuruje na Czerwonej liście IUCN jako gatunek bliski zagrożenia.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Na świecie żyje 15 gatunków jeży, a w Polsce 2: jeż wschodni i jeż zachodni.
- Dorosły jeż ma od 5000 do 7000 kolców o długości ok. 2–3 cm.
- Najstarszy naukowo udokumentowany jeż europejski dożył 16 lat, ale średni wiek martwych jeży z Danii wynosił 1,8 roku.
- W ciągu nocy jeż pokonuje średnio 2 km.
- Jeże słyszą ultradźwięki o częstotliwości do co najmniej 85 kHz.
- Polskie przepisy wprowadzają 13 zakazów wobec chronionych zwierząt, ale rannego jeża wolno przewieźć do ośrodka rehabilitacji.
- W 2024 r. IUCN uznała jeża europejskiego za gatunek bliski zagrożenia.

Jeże na świecie i w Polsce

1 Na świecie żyje 15 gatunków jeży

Według Encyclopaedia Britannica jeże to 15 gatunków ssaków owadożernych ze Starego Świata. Należą do nich 3 gatunki jeży eurazjatyckich z rodzaju *Erinaceus*, 4 gatunki jeży afrykańskich (*Atelerix*), 6 gatunków jeży pustynnych (*Hemiechinus*) i 2 gatunki jeży stepowych (*Mesechinus*). Jeże tworzą podrodzinę w rodzinie jeżowatych, do której należą też gołyszki (podrodzina *Galericinae*) z Azji Południowo-Wschodniej i Filipin.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog, Data odczytu: 2026.10.16

2 W Polsce żyją 2 gatunki jeży

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach podaje, że w Polsce występują 2 gatunki jeży. Jeż wschodni żyje na terenie całego kraju, a jeż zachodni w zachodniej części Polski. Oba gatunki są objęte ochroną częściową. Największe zagrożenia dla jeży to samochody, wypalanie traw i liści oraz niezabezpieczone doły i studzienki, do których zwierzęta wpadają.[2]

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, Uwaga na jeże!, Data odczytu: 2026.10.16

3 Jeże żyją w Eurazji i Afryce, a człowiek przywiózł je do Nowej Zelandii

Jeże zamieszkują Eurazję na południe od tajgi i tundry (bez Japonii i Wyżyny Tybetańskiej), Azję Mniejszą i Półwysep Arabski, większość Afryki poza lasami deszczowymi oraz część Indii. Jeż zachodni żyje na skrajach lasów, łąkach, w zaroślach, żywopłotach i podmiejskich ogrodach. Człowiek wprowadził go także do Nowej Zelandii. Jeż pustynny przetrwa nawet na suchej Saharze, skupiając się wokół oaz.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

4 Najmniejszy znany jeż żył 52 mln lat temu i mierzył ok. 5 cm

Silvacola acares, najmniejszy znany jeż, żył ok. 52 mln lat temu na terenie dzisiejszej Kolumbii Brytyjskiej w Kanadzie. Miał ok. 2 cale, czyli ok. 5 cm długości, mniej więcej tyle co kciuk dorosłego człowieka. Jego nazwa naukowa znaczy „maleńki mieszkaniec lasu”. Skamieniałości opisał w 2014 r. zespół Jaelyn Eberle z Uniwersytetu Kolorado w Boulder. Dziś jeże i ich krewni żyją tylko w Europie, Azji i Afryce.[3]

Źródło: University of Colorado Boulder, Fossil of smallest-known hedgehog found in Canada , Data publikacji: 2014.07.08, Data odczytu: 2026.10.19

Kolce, budowa i zmysły

5 Dorosły jeż ma od 5000 do 7000 kolców

Dorosły jeż ma od 5000 do 7000 kolców, podaje brytyjskie towarzystwo ochrony zwierząt RSPCA. Takie same widełki, 5–7 tys. kolców, podaje brytyjskie Mammal Society. Kolce mają ok. 2–3 cm długości. Polski przegląd opublikowany w 2015 r. w „Wiadomościach Zootechnicznych” podaje szerszy zakres: od 3,5 do 7 tys. kolców.[4][5][6]

Źródła: Szulc K., Szulc J., Jeż – zwierzę nie całkiem gospodarskie, ale pożyteczne , Data odczytu: 2026.10.20; RSPCA, UK hedgehog facts , Data odczytu: 2026.10.20; Mammal Society, Hedgehog Facts (KS2) , Data odczytu: 2026.10.20

6 Kolce jeża nie rosną w 4 miejscach ciała

Kolce nie rosną w 4 miejscach ciała jeża: na brzuchu, nogach, pyszczku i uszach. Resztę ciała pokrywa kilka tysięcy krótkich, gładkich kolców. Mają kremowy kolor z brązowymi i czarnymi pasami, a od szerokości tych pasów zależy, czy jeż wydaje się kremowy, czy brązowy. Zdarzają się też osobniki całkiem czarne. Spód ciała porasta rzadkie, szorstkie futro, białe lub czarne zależnie od gatunku.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

7 Większość jeży waży mniej niż 700 g

Większość gatunków jeży waży poniżej 700 g, ale jeż zachodni może osiągnąć 1100 g. Ciało jeży mierzy od 14 do 30 cm, a krótki, słabo owłosiony ogonek ma od 1 do 6 cm. Nogi są cienkie i bardzo krótkie, za to stopy duże, z długimi, zakrzywionymi pazurami. Niektóre jeże pustynne mają większe uszy i dłuższe nogi niż pozostałe gatunki.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

8 Głównie 1 miesiąc pozwala jeżowi zwinąć się w kulę

Zwijanie się w kulę umożliwia głównie 1 miesiąc, który pod skórą otacza ciało jeża od szyi po zad. Gdy się kurczy, działa jak sznurek ściągający worek: grzbiet zamyka się wokół głowy, nóg i miękkiego brzucha, a kolce się podnoszą. Taka kula chroni jeża przed ssakami drapieżnymi, ale nie przed niektórymi jastrzębiami, orłami i sowami, które mają łuskowate nogi i długie, ostre szpony.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

9 Jeż ma 2 świetnie rozwinięte zmysły: słuch i węch

Jeż ma 2 bardzo dobrze rozwinięte zmysły, słuch i węch, choć jego duże oczy widzą słabo. Jego uszy są wyraźnie widoczne, a ruchliwy, zwężony pyszczek kończy się wilgotnym, nagim nosem. Węchem jeż odnajduje pokarm: chwytając zdobycz pyszczkiem, ryjąc w ściółce i między korzeniami roślin, i często przystaje, żeby powęszyć. Podczas żerowania głośno sapie, parska i mlaszcze.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

10 Jeże słyszą dźwięki o częstotliwości do co najmniej 85 kHz

Jeż europejski słyszy dźwięki o częstotliwości od 4 do co najmniej 85 kHz, z największą czułością ok. 40 kHz, wykazało badanie z udziałem Uniwersytetu Oksfordzkiego z 2026 r. To znacznie więcej niż u człowieka, który słyszy w zakresie 20–20 000 Hz. Naukowcy zbadali odpowiedź pnia mózgu u 20 jeży z duńskich ośrodków rehabilitacji. Wyniki opublikowano w czasopiśmie „Biology Letters”.[7]

Źródło: University of Oxford, New study suggests ultrasound could help save hedgehogs , Data publikacji: 2026.03.11, Data odczytu: 2026.10.19

Pokarm, wędrówki i sen zimowy

11 Jeże zjadają co najmniej 10 rodzajów pokarmu, także jadowite zwierzęta

Jadłospis jeża obejmuje co najmniej 10 rodzajów pokarmu: owady i inne stawonogi, w tym jadowite pająki i skorpiony, a także ślimaki, żaby, ropuchy, jaszczurki, węże (również jadowite), ptasie jaja, pisklęta i opadłe owoce. Jeże żerują głównie nocą, ale po lekkim deszczu bywają aktywne także w dzień. Niektóre potrafią wspinać się i ptywać, a w razie potrzeby jeże wykonują krótki, szybki bieg.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

12 Jeż o masie 800 g zjada do 200 g pokarmu na dobę

Jeż ważący przeciętnie ok. 800 g zjada nawet do 200 g pokarmu na dobę, czyli jedną czwartą masy swojego ciała. Podaje to przegląd opublikowany w 2015 r. w „Wiadomościach Zootechnicznych”. Według tego samego źródła dorosłe jeże ważą przeciętnie od 0,5 do 1,4 kg. Żerują zwykle w promieniu 200–300 m wokół gniazda i ten obszar stanowi ich areał osobniczy.[4]

Źródło: Szulc K., Szulc J., Jeż – zwierzę nie całkiem gospodarskie, ale pożyteczne , Data odczytu: 2026.10.19

13 Jeż pokonuje w ciągu nocy średnio 2 km

Jeż pokonuje w ciągu jednej nocy średnio 2 km, a czasem więcej, podaje brytyjski program ochrony jeży Hedgehog Street. Według RSPCA jeże mogą przejść w ciągu nocy 1–2 mile, czyli ok. 1,6–3,2 km. Dlatego Hedgehog Street zachęca do tączenia ogrodów, by jeże miały dość przestrzeni do szukania jedzenia i schronienia.[8][5]

Źródła: Hedgehog Street, Monthly Top Tips: March , Data publikacji: 2020.03.05, Data odczytu: 2026.10.20; RSPCA, UK hedgehog facts , Data odczytu: 2026.10.20

14 Jeże „namaszczają się” pianą i nikt nie wie po co

Britannica opisuje 1 zwyczaj jeży, którego celu nie udało się wyjaśnić. Gdy natrafią na nieznaną substancję lub przedmiot, liżą go albo gryzą, wytwarzają dużo spienionej śliny, a potem rozsmarowują pianę na kółkach, między nimi i na innych częściach ciała. Encyklopedia zaznacza wprost, że cel tego zachowania pozostaje nieznany.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

15 W czasie hibernacji serce jeża bije 20 razy na minutę

W temperaturze hibernacji 4 °C serce jeża zwalnia ze 190 do 20 uderzeń na minutę, a oddech spada do 10 wdechów na minutę. Jeż zachodni i niektóre inne gatunki zapadają zimą w hibernację, po wcześniejszym zgromadzeniu tłuszczu pod skórą i wokół narządów. Gatunki z bardzo gorących lub sezonowych regionów zapadają zamiast tego w krótkie okresy odrętwienia.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

16 Hibernacja młodych jeży trwa średnio 148 dni

U młodych jeży w pierwszym roku życia hibernacja trwa średnio 148 dni, a w tym czasie tracą one średnio ok. 17% masy ciała, podaje przegląd z „Wiadomości Zootechnicznych”. Zimowe gniazdo pomaga utrzymać stałą temperaturę 1–5 °C. British Hedgehog Preservation Society podaje, że zdrowe młode jeże ważące ponad 450 g mogą przetrwać hibernację.[4][9]

Źródła: Szulc K., Szulc J., Jeż – zwierzę nie całkiem gospodarskie, ale pożyteczne , Data odczytu: 2026.10.20; British Hedgehog Preservation Society, Hibernation Weight , Data odczytu: 2026.10.20

17 Przy 10–15 °C jeże szukają miejsca na zimę

Gdy temperatura spada do 10–15 °C, jeże zaczynają szukać schronienia na zimę. RDOŚ w Katowicach radzi, by jesienią grabić liście od razu po ich opadnięciu albo zostawić je w ogrodzie do wiosny, bo w stertach liści jeże urządzają kryjówki. Za dnia jeże chowają się pod roślinnością, w szczelinach skalnych, w norach, które same kopią, albo w norach zajęcy i lisów.[2][1]

Źródła: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, Uwaga na jeże! , Data odczytu: 2026.10.16; Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

18 Jeże śpią zimą zwykle od listopada do kwietnia

W komunikacie z 25 listopada 2025 r. RDOŚ w Warszawie podaje, że jeże wchodzi w stan odrętwienia już od listopada i mogą budzić się dopiero w kwietniu. Nie jest to reguła, bo aktywne jeże można spotkać także pod koniec listopada. Urząd radzi kończyć jesienne porządki w ogrodzie,

zanim temperatura spadnie poniżej 10 °C, i przypomina, że prawo nie pozwala palić liści w ogrodzie. W Wielkiej Brytanii, według RSPCA, jeże hibernują od października lub listopada do połowy marca lub kwietnia.[10][5]

Źródła: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Dbajmy o jeże , Data publikacji: 2025.11.25, Data odczytu: 2026.10.20; RSPCA, UK hedgehog facts , Data odczytu: 2026.10.20

Rozmnażanie i długość życia

19 Samica jeża może mieć do 11 młodych w miocie

Jeże rodzą od 1 do 3 miotów w roku, a w każdym przychodzi na świat od 1 do 11 młodych. Cięża trwa od 31 do 42 dni. Jeże są samotnikami: tolerują się nawzajem tylko w czasie godów i do chwili, gdy młode w wieku 4–7 tygodni opuszczą gniazdo. Gniazda budują z suchych roślin w komorach nor albo pod roślinnością na suchym gruncie.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

20 Młode jeże rodzą się z miękkimi, białymi kolcami

Po 3–5 dniach od narodzin miękkie, białe kolce młodego jeża zastępują ciemniejsze, stałe kolce. Nowo narodzone jeże są ślepe i bezradne, a kolce mają nieliczne i rozproszone. Młode jeże zachodnie potrafią zwinąć się w kulę już 11 dni po narodzinach. Gdy gniazdo zostanie zakłócone tuż po porodzie, samica bywa w stanie zjeść własne młode.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

21 Najstarszy znany jeż europejski dożył 16 lat

Najstarszy naukowo udokumentowany jeż europejski żył 16 lat, wykazało duńskie badanie opublikowane w 2023 r. w czasopiśmie „Animals”. Poprzedni rekordzista dożył 9 lat. Wiek ustalono, licząc linie przyrostu w kościach: badaczka Sophie Lund Rasmussen policzyła ich pod mikroskopem 16. Martwe jeże do badania zebrano ponad 400 ochotników z całej Danii.[11][12]

Źródła: University of Oxford, World's oldest European hedgehog found by citizen science project , Data publikacji: 2023.02.15, Data odczytu: 2026.10.20; Rasmussen S.L. i in., Anyone Can Get Old – All You Have to Do Is Live Long Enough: Understanding Mortality and Life Expectancy in European Hedgehogs (Erinaceus europaeus) , Data publikacji: 2023.02.10, Data odczytu: 2026.10.20

22 Martwe jeże z Danii miały średnio tylko 1,8 roku

Średni wiek 388 martwych jeży z Danii wynosił 1,8 roku: 1,6 roku u samic i 2,1 roku u samców. Około 30% jeży zmarło w wieku najwyżej 1 roku. Oczekiwana długość życia wyniosła 2,1 roku u samic i 2,6 roku u samców. Według badaczy jeż, który przeżyje 2 lata, ma szansę żyć znacznie dłużej i przez kilka lat wydawać potomstwo.[12][11]

Źródła: Rasmussen S.L. i in., Anyone Can Get Old – All You Have to Do Is Live Long Enough: Understanding Mortality and Life Expectancy in European Hedgehogs (Erinaceus europaeus) , Data publikacji: 2023.02.10, Data odczytu: 2026.10.20; University of Oxford, World's oldest European hedgehog found by citizen science project , Data publikacji: 2023.02.15, Data odczytu: 2026.10.20

23 56% martwych jeży w duńskim badaniu zginęło na drogach

Spośród martwych jeży zebranych w 2016 r. w Danii 56% zginęło podczas przechodzenia przez drogę. Kolejne 22% zmarło w ośrodkach rehabilitacji, np. po ataku psa, a 22% z przyczyn naturalnych na wolności. Samce częściej ginęły pod kołami, zwłaszcza na wsi i w lipcu, czyli w szczycie sezonu godowego jeży w Danii.[11]

Źródło: University of Oxford, World's oldest European hedgehog found by citizen science project , Data publikacji: 2023.02.15, Data odczytu: 2026.10.19

Jeże w polskim prawie

24 Jeże figurują pod numerami 4 i 5 w polskim wykazie gatunków chronionych

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt wymienia jeża wschodniego i jeża zachodniego pod pozycjami 4 i 5 załącznika nr 2. Ten załącznik obejmuje gatunki objęte ochroną częściową. Oba jeże mają przy nazwie symbol (1), który oznacza dodatkowy zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia. Tekst jednolity rozporządzenia ogłoszono w Dz.U. z 2022 r. poz. 2380.[13]

Źródło: Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380) , Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.19

25 13 zakazów chroni dzikie jeże w Polsce

Rozporządzenie z 2016 r. wprowadza 13 zakazów wobec dziko żyjących zwierząt z gatunków chronionych, w tym jeży. Zabronione jest m.in. umyślne zabijanie, okaleczanie i chwytanie, transport oraz chów. Nie wolno też sprzedawać, wymieniać ani darować okazów, umyślnie wypuszczać ich do środowiska ani niszczyć ich nor, zimowisk i innych schronień.[13]

Źródło: Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380) , Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.19

26 Rannego jeża wolno przewieźć do ośrodka rehabilitacji mimo 4 zakazów

Rozporządzenie z 2016 r. wyłącza 4 zakazy, w tym chwytania, transportu i przetrzymywania, gdy chodzi o pomoc rannym lub osłabionym zwierzętom. Pozwala chytać je w celu udzielenia pomocy weterynaryjnej i przewozić do ośrodków rehabilitacji zwierząt. RDOŚ w Warszawie radzi, by w takiej sytuacji niezwłocznie skontaktować się z ośrodkiem. Na Mazowszu pomagają jeżom m.in. Lasy Miejskie w Warszawie i ośrodek w Skierdach.[13][10]

Źródła: Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380) , Data publikacji: 2022.11.21, Data odczytu: 2026.10.20; Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Dbajmy o jeże , Data publikacji: 2025.11.25, Data odczytu: 2026.10.20

27 Wychłodzonego jeża trzeba trzymać w pomieszczeniu do 14 °C

RDOŚ w Warszawie zaleca, by wychłodzonego jeża zabrać do chłodnego pomieszczenia o temperaturze do 14 °C i powoli go ogrzewać. Jeża najlepiej położyć brzuchem na otwartej dłoni: wyraźny chłód oznacza hipotermię i potrzebę szybkiej pomocy. Urząd nie zaleca samodzielnego karmienia jeża. Można mu podać świeżą wodę, jeśli jest w stanie sam ją pić.[10]

Źródło: Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Dbajmy o jeże , Data publikacji: 2025.11.25, Data odczytu: 2026.10.19

28 W Polsce ok. 24% jeży ginie na drogach

W Polsce na drogach ginie ok. 24% populacji jeży, szacują autorzy przeglądu „Jeż – zwierzę nie całkiem gospodarskie, ale pożyteczne”, opublikowanego w 2015 r. w „Wiadomościach Zootechnicznych”. Jest to szacunek, a nie wynik liczenia wszystkich jeży w kraju. Przegląd przypomina, że oba polskie gatunki jeży są objęte ochroną częściową.[4]

Źródło: Szulc K., Szulc J., Jeż – zwierzę nie całkiem gospodarskie, ale pożyteczne , Data odczytu: 2026.10.19

29 Pasożyty miało 74,6% jeży z okolic Poznania

Pasożytnicze robaki wykryto u 74,6% jeży z okolic Poznania, wynika z badania kału 59 zwierząt opublikowanego w 2010 r. w „Wiadomościach Parazytologicznych”. Zbadano 15 jeży zachodnich i 44 jeże wschodnie. Najczęściej występował gatunek *Aonchotheca erinacei*, obecny u 60% jeży zachodnich i 80% wschodnich. Autorami pracy byli m.in. Hanna Mizgajska-Wiktor i Wojciech Jarosz.[14]

Źródło: Mizgajska-Wiktor H. i in., Helminths of hedgehogs, *Erinaceus europaeus* and *E. roumanicus* from Poznań region, Poland – coprological study , Data odczytu: 2026.10.19

Zagrożenia i ochrona w Europie

30 Od 2024 r. jeż europejski jest gatunkiem bliskim zagrożenia

W październiku 2024 r. opublikowano aktualizację oceny jeża europejskiego na Czerwonej liście IUCN. Gatunek przeniesiono z kategorii „najmniejszej troski” do kategorii „bliski zagrożenia” z powodu postępującego spadku liczebności i utraty siedlisk. Współautorką oceny była badaczka Sophie Lund Rasmussen z jednostki WildCRU Uniwersytetu Oksfordzkiego. Zmiana statusu doprowadziła do sesji w Parlamencie Europejskim o ochronie jeży.[15]

Źródło: Wildlife Conservation Research Unit, University of Oxford, European hedgehog IUCN Red List status updated by WildCRU researcher , Data odczytu: 2026.10.16

31 W Wielkiej Brytanii żyło w 2018 r. ok. 879 tys. jeży

Według badania ssaków z 2018 r. populacja jeży w Wielkiej Brytanii liczyła ok. 879 tys. osobników, podaje RSPCA. Około jednej czwartej z nich żyło na terenach miejskich, w ogrodach i parkach. Natural History Museum w Londynie przypomina, że w latach 90. XX w. liczebność brytyjskich jeży szacowano na ok. 1,5 mln.[5][16]

Źródła: RSPCA, UK hedgehog facts , Data odczytu: 2026.10.20; Natural History Museum, Britain's rural hedgehogs see dramatic population decline , Data odczytu: 2026.10.20

32 Na brytyjskiej wsi w 20 lat ubyło od 33 do 77% jeży

Raport The State of Britain's Hedgehogs 2022 wykazał, że w ciągu 20 lat liczba jeży na brytyjskiej wsi spadła o 33–77%. Średni spadek wynosił 8,3% rocznie, a w regionie East Midlands w Anglii sięgnął 74%. W miastach populacja jeży wydaje się stabilna i może nawet rosnąć. Raport z 2018 r. wskazywał jeszcze, że od 2000 r. jeży ubyło o połowę na wsi i o jedną trzecią w miastach.[16][17]

Źródła: Natural History Museum, Britain's rural hedgehogs see dramatic population decline , Data odczytu: 2026.10.20; Hedgehog Street, State of Britain's Hedgehogs: population trends and conservation strategy , Data odczytu: 2026.10.20

33 Na brytyjskich drogach ginie rocznie ponad 167 tys. jeży

Badanie z 2016 r. oszacowało, że samochody zabijają w Wielkiej Brytanii ponad 167 tys. jeży rocznie, podaje Natural History Museum. Według Uniwersytetu Oksfordzkiego ruch drogowy może zabijać nawet co trzeciego jeża w lokalnych populacjach. Dlatego badacze z Oksfordu sprawdzają, czy ultradźwięki, które jeże dobrze słyszą, mogłyby pomóc ograniczyć liczbę jeży ginących na drogach.[16][7]

Źródła: Natural History Museum, Britain's rural hedgehogs see dramatic population decline , Data odczytu: 2026.10.20; University of Oxford, New study suggests ultrasound could help save hedgehogs , Data publikacji: 2026.03.11, Data odczytu: 2026.10.20

34 Żadna z 18 kosiarek automatycznych nie wykryła młodego jeża

Zespół Sophie Lund Rasmussen przetestował w 2020 r. 18 modeli kosiarek automatycznych w zderzeniach z martwymi jeżami. Każdy model musiał dotknąć jeża, żeby go wykryć, a żaden nie wykrył młodych jeży o masie poniżej 200 g. Niektóre kosiarki poważnie uszkadzały ciała jeży, inne konsekwentnie nie powodowały uszkodzeń. Autorzy zachęcają, by nie używać kosiarek automatycznych w nocy.[18]

Źródło: Rasmussen S.L. i in., Wildlife Conservation at a Garden Level: The Effect of Robotic Lawn Mowers on European Hedgehogs (*Erinaceus europaeus*) , Data publikacji: 2021.04.21, Data odczytu: 2026.10.19

35 Otwór 13 × 13 cm w ogrodzeniu tworzy „autostradę dla jeży”

Do przejścia jeża między ogrodami wystarczy otwór o wymiarach ok. 13 × 13 cm w ogrodzeniu. Brytyjski program Hedgehog Street nazywa takie przejścia „autostradami dla jeży” (Hedgehog Highways). Łączą one ogrody, dzięki czemu jeże mają dość miejsca na poszukiwanie pokarmu i schronienia. Program zgromadził ponad 100 tys. ochotników nazywanych Hedgehog Champions.[8][17]

Źródła: Hedgehog Street, Monthly Top Tips: March , Data publikacji: 2020.03.05, Data odczytu: 2026.10.20; Hedgehog Street, State of Britain's Hedgehogs: population trends and conservation strategy , Data odczytu: 2026.10.20

36 Od 2014 r. trwa badanie jeży w londyńskim Regent's Park

W 2014 r. zarząd parków królewskich The Royal Parks i Zoological Society of London rozpoczęły długoterminowe badanie jeży w Regent's Park. To jedyny park królewski, w którym wciąż żyją jeże. Najbliższa inna populacja zamieszkuje Hampstead Heath, ponad 2 km na północ. Co roku ponad 100 ochotników liczy jeże nocą w maju i wrześniu, a po 10 latach badań populacja pozostała mała i narażona.[19]

Źródło: The Royal Parks, Regent's Park hedgehog research , Data odczytu: 2026.10.19

37 4 ośrodki RSPCA przyjęły w latach 2020–2024 ponad 9500 jeży

W latach 2020–2024 do 4 ośrodków dla dzikich zwierząt prowadzonych przez RSPCA trafiło ponad 9500 jeży. Organizacja przypomina, że jeże są zwierzętami nocnymi, a jeż widziany w dzień może być chory lub ranny. W Wielkiej Brytanii zabijanie i chwywanie dzikich jeży niektórymi metodami zakazuje ustawa Wildlife and Countryside Act z 1981 r.[5]

Źródło: RSPCA, UK hedgehog facts , Data odczytu: 2026.10.19

38 Oporność gronkowca na metycylinę pojawiła się u jeży przed erą antybiotyków

Antybiotyki odkryto ponad 80 lat temu, ale badanie opublikowane w 2022 r. w „Nature” wykazało, że niektóre linie gronkowca złocistego opornego na metycylinę (MRSA) pojawiły się u jeży europejskich jeszcze przed ich użyciem w medycynie. Grzyb Trichophyton erinacei, który zakaża skórę jeży, wytwarza 2 antybiotyki beta-laktamowe, dające przewagę opornym bakteriom. Z jeży bakterie te przeszły m.in. na zwierzęta gospodarskie i ludzi.[20]

Źródło: Larsen J. i in., Emergence of methicillin resistance predates the clinical use of antibiotics , Data publikacji: 2022.01.05, Data odczytu: 2026.10.16

Jeże w liczbach

Parametr | Wartość

Gatunki jeży na świecie | 15

Gatunki jeży w Polsce | 2

Kolce dorosłego jeża | 5000–7000

Masa jeża zachodniego | do 1100 g

Tętno w hibernacji (4 °C) | 20 na minutę (zamiast 190)

Dystans pokonywany w ciągu nocy | średnio 2 km

Zakres słuchu | 4 do co najmniej 85 kHz

Najstarszy udokumentowany jeż europejski | 16 lat

Średni wiek martwych jeży (Dania) | 1,8 roku

Spadek liczby jeży na brytyjskiej wsi w 20 lat | 33–77%

Źródła danych: Encyclopaedia Britannica, RDOŚ w Katowicach, RSPCA, Mammal Society, Hedgehog Street, University of Oxford, Animals, Natural History Museum. Stan na 20 października 2026 r.

Mity i fakty o jeżach

FAŁSZ

„Jeż jest gryzoniem”

Jeże należą do ssaków owadożernych i tworzą podrodzinę w rodzinie jeżowatych, do której zalicza się też gołyszki.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

FAŁSZ

„Jeże jedzą tylko owady”

Poza owadami jeże zjadają m.in. ślimaki, żaby, jaszczurki, węże, ptasie jaja, pisklęta i opadłe owoce.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

FAŁSZ

„Zwinięty w kulę jeż jest bezpieczny przed każdym drapieżnikiem”

Kula chroni przed ssakami, ale niektóre jastrzębie, orły i sowy dzięki łuskowatym nogom i długim szponom potrafią jeża upolować.[1]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.16

FAŁSZ

„Jeżowi warto wystawić miseczkę mleka”

Jeże nie trawią laktozy, dlatego RSPCA odradza wystawianie im mleka i chleba. RDOŚ w Warszawie nie zaleca też samodzielnego karmienia osłabionego jeża.[5][10]

Źródła: RSPCA, UK hedgehog facts , Data odczytu: 2026.10.20; RDOŚ w Warszawie, Dbajmy o jeże , Data publikacji: 2025.11.25, Data odczytu: 2026.10.20

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Jeż widziany w dzień zawsze jest chory”

RSPCA ostrzega, że jeż aktywny za dnia może być chory lub ranny, ale Britannica podaje, że po lekkim deszczu zdrowe jeże też bywają aktywne w dzień.[5][1]

Źródła: RSPCA, UK hedgehog facts , Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Hedgehog , Data odczytu: 2026.10.20

Źródła

1. Encyclopaedia Britannica, Hedgehog. Adres: <https://www.britannica.com/animal/hedgehog-mammal>. Data odczytu: 2026.10.16.
2. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, Uwaga na jeże!. Adres: <https://www.gov.pl/web/rdos-katowice/uwaga-na-jeze>. Data odczytu: 2026.10.16.
3. University of Colorado Boulder, Fossil of smallest-known hedgehog found in Canada. Adres: <https://www.colorado.edu/asmagazine-archive/node/1502>. Data publikacji: 2014.07.08. Data odczytu: 2026.10.19.
4. Szulc K., Szulc J., Jeż – zwierzę nie całkiem gospodarskie, ale pożyteczne. Wydawca: Wiadomości Zootechniczne. Wydanie: R. LIII, nr 4, 2015. Strony: 138–146. Adres: https://wz.iz.edu.pl/files/WZ_2015_4_art20.pdf. Data odczytu: 2026.10.20.
5. RSPCA, UK hedgehog facts. Adres: <https://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/wildlife/animals/hedgehogs>. Data odczytu: 2026.10.20.
6. Mammal Society, Hedgehog Facts (KS2). Adres: <https://mammal.org.uk/wp-content/uploads/2022/08/PF-KS2-Hedgehog-Facts.pdf>. Data odczytu: 2026.10.20.
7. University of Oxford, New study suggests ultrasound could help save hedgehogs. Adres: <https://www.ox.ac.uk/news/2026-03-11-new-study-suggests-ultrasound-could-help-save-hedgehogs>. Data publikacji: 2026.03.11. Data odczytu: 2026.10.19.
8. Hedgehog Street, Monthly Top Tips: March. Adres: <https://www.hedgehogstreet.org/?p=21254>. Data publikacji: 2020.03.05. Data odczytu: 2026.10.20.
9. British Hedgehog Preservation Society, Hibernation Weight. Adres: <https://www.britishhedgehogs.org.uk/leaflets/Hibernation-Weight.pdf>. Data odczytu: 2026.10.20.

10. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, Dbajmy o jeże. Adres: <https://www.gov.pl/web/rdos-warszawa/dbajmy-o-jeze>. Data publikacji: 2025.11.25. Data odczytu: 2026.10.20.
11. University of Oxford, World's oldest European hedgehog found by citizen science project. Adres: <https://www.ox.ac.uk/news/2023-02-15-world-s-oldest-european-hedgehog-found-citizen-science-project>. Data publikacji: 2023.02.15. Data odczytu: 2026.10.20.
12. Rasmussen S.L. i in., Anyone Can Get Old – All You Have to Do Is Live Long Enough: Understanding Mortality and Life Expectancy in European Hedgehogs (*Erinaceus europaeus*). Wydawca: Animals. Wydanie: t. 13, nr 4, 2023. Strony: 626. Adres: <https://doi.org/10.3390/ani13040626>. Data publikacji: 2023.02.10. Data odczytu: 2026.10.20.
13. Minister Klimatu i Środowiska, Obwieszczenie z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 2380). Adres: <https://api.sejm.gov.pl/eli/acts/DU/2022/2380/text.pdf>. Data publikacji: 2022.11.21. Data odczytu: 2026.10.19.
14. Mizgajska-Wiktor H. i in., Helminths of hedgehogs, *Erinaceus europaeus* and *E. roumanicus* from Poznań region, Poland – coprological study. Wydawca: Wiadomości Parazytologiczne. Wydanie: t. 56, nr 4, 2010. Strony: 329–332. Adres: <https://repozytorium.amu.edu.pl/items/bc7bdf5-c09a-4306-bf9d-b2cb4b8c4aa3/full>. Data odczytu: 2026.10.19.
15. Wildlife Conservation Research Unit, University of Oxford, European hedgehog IUCN Red List status updated by WildCRU researcher. Adres: <https://www.wildcru.org/impacts/european-hedgehog-iucn-red-list-status-updated-by-wildcru-researcher/>. Data odczytu: 2026.10.16.
16. Natural History Museum, Britain's rural hedgehogs see dramatic population decline. Adres: <https://wif.nhm.ac.uk/discover/news/2022/february/britains-rural-hedgehogs-see-dramatic-population-decline.html>. Data odczytu: 2026.10.20.
17. Hedgehog Street, State of Britain's Hedgehogs: population trends and conservation strategy. Adres: <https://www.hedgehogstreet.org/?p=608>. Data odczytu: 2026.10.20.
18. Rasmussen S.L. i in., Wildlife Conservation at a Garden Level: The Effect of Robotic Lawn Mowers on European Hedgehogs (*Erinaceus europaeus*). Wydawca: Animals. Wydanie: t. 11, nr 5, 2021. Strony: 1191. Adres: <https://doi.org/10.3390/ani11051191>. Data publikacji: 2021.04.21. Data odczytu: 2026.10.19.
19. The Royal Parks, Regent's Park hedgehog research. Adres: <https://www.royalparks.org.uk/nature-wildlife/wildlife/regents-park-hedgehog-research>. Data odczytu: 2026.10.19.
20. Larsen J. i in., Emergence of methicillin resistance predates the clinical use of antibiotics. Wydawca: Nature. Wydanie: t. 602, nr 7895, 2022. Strony: 135–141. Adres: <https://doi.org/10.1038/s41586-021-04265-w>. Data publikacji: 2022.01.05. Data odczytu: 2026.10.16.